

Nr 148.

Av herr Nilson i Spånstad, angående åtgärder för effektivisering och förenkling av förvaltningsarbetet.

Statsmakterna ha på olika sätt genom utredningsmän, genom direktiv till de centrala verken o. s. v. sökt främja en ur alla synpunkter nyttig och nödvändig effektivisering och förenkling av den svällande förvaltningsapparaten. Med beklagande måste man dock konstatera, att dessa ansträngningar hittills haft alltför ringa effekt, ja, på flera områden synes centraliseringskurvan ännu ej ens ha bragts att vända.

Min bestämda uppfattning är, att stora möjligheter finnas till förenklingar i statsförvaltningen.

En väg är att genom bestämda direktiv förhindra centrala verk att utan Kungl. Maj:ts godkännande till underställda myndigheter utfärda föreskrifter och anvisningar, som direkt utöka dessas arbetsbörda med improduktivt arbete. Där olika förfaringssätt tillämpats av underställda enheter i olika delar av landet, böra de arbetsmetoder vinna allmän tillämpning, som synas enklast och smidigast.

En annan väg, likaledes av negativ karaktär, är att avslå de förslag, som oavlätligt framkomma från olika utredningar, att genom onödiga detaljbestämmelser trassla till ganska enkla saker. Ett exempel härpå är »Betraktande med förslag angående yrkesutbildning inom jordbruk och skogshandling». (Statens offentliga utredningar 1948: 49.) Utredningens många utmärkta synpunkter på skogsundervisningen hopkopplas med ett kungörelseförslag, som bygger upp ett storartat sammanträdes-, ansöknings- och rapportkomplex, koncentrerat till en ny byrådirektörsbefattning i kungl. skogsstyrelsen.

En tredje och positiv arbetslinje är att punktvis genomföra författningsändringar, som snabbt förenkla arbetet med vissa detaljer inom olika förvaltningsgrenar. Det torde knappast finnas något arbetsområde, där icke ett sådant förfaringssätt borde kunna ge resultat. Jag vill här nedan exemplifiera detta.

Jordbruksministern har i årets statsverksproposition framlagt förslag om att takten i vårt skogliga återuppbyggnadsarbete skall ökas från nu 55 % till 65 % av vad det uppställda »normalprogrammet» anvisar och i konsekvens därmed föreslagit med 1,2 millioner kronor utökade anslag för skogsvårdsstyrelsernas verksamhet.

En dylik anslagsökning hör emellertid enligt min mening från riksdagens sida beledsagas av krav på högsta möjliga arbetseffektivitet. Såväl jordbruksministern i årets statsverksproposition (bilaga 11 sid. 239) som

kungl. skogsstyrelsen och de direkt berörda skogsvårdsstyrelserna ha vid flera tillfällen med kraft understrukt sin önskan i samma riktning.

Våra skogsvårdsstyrelser ha sedan 40 år tillbaka haft ett synnerligen gott rykte för billiga, smidiga och effektiva arbetsmetoder. Det måste emellertid ifrågasättas, om inte de allra senaste åren medfört en avgjord försämring. Särskilt kontorsarbetet synes ha blivit tyngre och kräver alltfjämt mera personal.

Delvis beror detta på nya statliga arbetsuppdrag, t. ex. arbetet med källskatt, statistik o. s. v., men delvis också på nyanbefallda arbetsformer, vilka icke alltid innebära rationalisering. Visserligen arbetar f. n. »sakrevisionen» hos skogsvårdsstyrelserna, och dessa få därigenom tillfälle framföra sina önskemål bl. a. om förenklingar i pappersarbetet. Det synes mig dock i anledning av föreslagen anslagsökning särskilt aktuellt att lägga fram ett par förenklingsförslag från skogsvårdens arbetsfält.

I kungl. kungörelsen nr 239 den 21 maj 1948 angående »bidrag och lån till vissa skogsförbättrande åtgärder» föreskrives i § 3, att statsbidrag från skogsförbättringsanslaget skall beviljas av skogsstyrelsen efter framställning av skogsvårdsstyrelse. Det rör sig här om ett mycket stort antal ärenden, även vid nuvarande begränsade anslagstilldelning. År 1946 tillstyrktes 603 skogsdikningsföretag med en godkänd kostnad av 504 000 kr., motsvarande ett bidragsbelopp efter 40 % av 202 600 kr. eller ca 340 kr. per företag. Från statens skogsodlingsanslag tillstyrktes samma år 650 företag för 550 000 kr., motsvarande efter 50 % en bidragssumma av 275 000 kr. eller ca 420 kr. per styck. Sammanlagt beröra dessa två arbetsgrenar, som nu sammankopplats i skogsförbättringsanslaget, 1 253 företag av storleksklass från trettio till ett par tusen kronors bidrag. Skogsstyrelsen inforrdar arbetsplaner för skogsodlingarna till granskning, vilket innebär ett betydande arbete utan nämnvärd nytta. Antalet företag kan under andra konjunkturen väntas bli väsentligt stegrat.

Väsentlig förenkling kunde åstadkommas genom att bidragsbeviljandet för hela denna mängd av småföretag överlättes på skogsvårdsstyrelserna, som dessutom i alla avseenden bättre känna till företagens bidragsbehov, än vad man kan begära av en central granskare. Medelsfördelningen skogsvårdsstyrelserna emellan borde därvid årligen fastställas genom skogsstyrelsen med hänsyn till förefintliga behov hos olika landsdelar.

Motsvarande förenkling borde ske genom ändring i § 15 samma kungörelse vad rör lån från statens skogslånefond.

I kungl. kungörelsen nr 530 den 30 januari 1943 angående statsbidrag till vissa väg- och flottledsbyggnader m. m. förordnas, att statsbidrag via skogsvårdsstyrelse och skogsstyrelse skall »anvisas» av Kungl. Maj:t. Även här rör det sig om ett stort antal ärenden. 1946 tillstyrktes sålunda statsbidrag för 331 företag med godkänd kostnad av 6,3 miljoner kronor, motsvarande ett bidrag efter i medeltal 40 % av ca 7 500 kr. per styck. Även denna stora grupp ärenden borde kunna med samma fördel handläggas

lokalt genom skogsvårdsstyrelserna och i arbetstillståndsfrågor av länsarbetsnämnderna. Förfaringssättet borde kunna tillämpas även för ärenden angående lån från skogsväglånefonden (K. K. nr 531 den 30 juni 1943). Med hänsyn till att dessa bidragsansökningar ofta gälla större belopp, kunde man möjligen tänka sig, att till skogsstyrelsen hänskötas bidragsärenden om över 10 000 kr. bidrag eller lån. Så väl som skogsvårdsstyrelserna skött sina arbetsuppgifter, synes mig dock en sådan inskränkning knappast behövlig. Eventuellt torde viss besvärsmätt för markägare, som ej fått bidrag, medges.

Enbart en ändring enligt ovanstående punkter skulle innebära god förenkling. I skogsstyrelsen kunde därigenom frigöras personal, som onödiggjorde en utökning.

Utbetalningen av dessa statsbidrag må även beröras.

Före år 1944 insattes samtliga av Konungen från statens skogsodlings- och skogsutdikningsanslag, anslaget för vissa väg- och flottledsbyggnader m. m., till skogsvårdsstyrelserna beviljade medel i riksbanken i sådana orter, där riksbankskontor funnos. Pengarna togos sedan ut i mån av behov efter gällande bestämmelser och med särskild redovisning. Systemet var enkelt, praktiskt och även säkert.

I K. K. 530:1943 och 239:1948 m. fl. har denna bestämmelse borttagits. Pengarna rekvireras nu enligt särskilda cirkulär efter behov av skogsstyrelsen, ingå på skogsvårdsstyrelsernas postgiro och utbetalas till markägaren. Proceduren tar en å två veckor och föranleder upprepade skrivelser och dubbelbokföring.

Flertalet bidragstagare måste ha förskott av bilvägsbidrag. För att ej alltför mycket krångla till bokföringen uttages i regel hela beloppet för påbörjat vägföretag från skogsstyrelsen. Det som ej omedelbart betalas ut måste sedan ändock insättas i riksbanken eller hållas stående räntelöst på postgiro.

En återgång till tidigare system skulle medföra förenkling för både skogsvårdsstyrelserna och skogsstyrelsen. I orter där riksbankskontor saknas kunde annan bank anlitas, och ev. räntor tillföras anslaget.

Med ovanstående exempel har jag velat visa, hur man för en förvaltningsgren genom obetydliga punktvisa författningsändringar kan nå icke föraktlig inbesparing av arbete och därmed dyrbar personal och lokaler m. m. för denna. Ett målmedvetet arbete enligt dessa linjer genom hela statsförvaltningen kan säkerligen medföra betydande och snart uppnåelig effektförbättring med minskad kostnad.

Med stöd av vad ovan anförts får jag således hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för effektivisering och förenkling av förvaltningsarbetet på de

områden och enligt de riktlinjer, som härövan angivits,
samt

att Kungl. Maj:t även på statsförvaltningens övriga
områden måtte vidtaga de åtgärder för effektivisering
och förenkling av arbetet, som må finnas möjliga och
lämpliga.

Stockholm den 21 januari 1949.

Hj. R. Nilson
i Spånstad.
